

Małgorzata Sadkowska-Todys, Bożena Kucharczyk

KAMPYLOBAKTERIOZA W POLSCE W 2009 ROKU

CAMPYLOBACTERIOSIS IN POLAND IN 2009

Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie

STRESZCZENIE

W 2009 roku w Polsce zarejestrowano 360 zachorowań na kamylobakteriozę, zapadalność wyniosła 0,94 na 100 000 mieszkańców. Wszystkie zgłoszone przypadki były potwierdzone laboratoryjnie. Nie zarejestrowano zgonów, natomiast hospitalizowano 58,1% chorych. Gatunek pałeczek *Campylobacter* określono u 283 chorych (około 78,6%). Zachorowanie 225 osób (około 62,5%) było wywołane przez *C. jejuni*, 47 (około 13%) przez *C. coli* i 11 (około 3%) *C. upsalensis*. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupie wieku od 0 do 4 lat - 288 (80%) przypadków. Zarejestrowano 4 rodzinne ogniska spowodowane pałeczkami *Campylobacter* w kraju.

Słowa kluczowe: kamylobakterioza, epidemiologia, Polska, rok 2009

Analizę sytuacji epidemiologicznej kamylobakteriozy w Polsce w 2009 r. przeprowadzono na podstawie danych z: rocznego biuletynu „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2009 roku” (Czarkowski MP i in., W-wa, NIZP-PZH i GIS), informacji z formularzy o indywidualnych zachorowaniach i z formularzy dochodzeń epidemiologicznych w ogniskach kamylobakteriozy nadesłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH przez Wojewódzkie Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne. Klasyfikacji przypadków zachorowań na kamylobakteriozę dokonywano stosując kryteria zawarte w definicji podanej przez Komisję Europejską w decyzji z dnia 28 kwietnia 2008 r. zmieniającej decyzję 2002/253/EC i wprowadzonej do rutynowego nadzoru w Polsce w 2009 r.

W Polsce w 2009 r. zgłoszono 360 zachorowań na kamylobakteriozę, czyli o 90 (około 33%) zachorowań więcej niż w roku 2008. Zapadalność wyniosła 0,94 na 100 000 mieszkańców. Jedynym województwem, w którym można śledzić tendencje czasowe występowania zachorowań na kamylobakteriozę jest województwo śląskie, a zwłaszcza dwa powiaty tj bielski i Bielsko-Biała. W powiatach tych, jako jedynych w Polsce, w przypadku diagnostyki różnicującej chorób przebie-

ABSTRACT

The total number of 360 campylobacteriosis cases were reported in 2009 in Poland. The incidence rate was 0.94 per 100 000 population. All reported cases met criteria of confirmed case of EU case definition. No death was reported. More than 58% of patients were hospitalized. The species of *Campylobacter* was determined in 283 cases (78,6%): 225 cases (62,5%) were caused by *C. jejuni*, 47 (about 13%) by *C. coli* and 11 (about 3%) by *C. upsalensis*. Four family outbreaks were reported in 2009 in Poland.

Key words: campylobacteriosis, epidemiology, Poland, 2009

gających z biegunką, rutynowo prowadzone są badania w kierunku zakażenia pałeczkami *Campylobacter*. Łącznie w województwie śląskim zarejestrowano 171 przypadków, co stanowi 47,5% wszystkich zachorowań zgłoszonych w Polsce. Natomiast najwyższą zapadalność odnotowano w województwie lubuskim – 4,66 na 100 tys., przy łącznej liczbie zachorowań 47. Jednak w województwie tym wszystkie zgłoszone przypadki były hospitalizowane.

Odsetek osób hospitalizowanych w Polsce z powodu kamylobakteriozy był podobny jak w roku 2008 i wyniósł 58,1%, najmniejszy odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim – 23,1%, a w województwie śląskim - 38%. Ponadto niski odsetek hospitalizacji był w województwie mazowieckim – 47,1%. W pozostałych województwach był on równy lub wyższy niż 50% (tab.I). Wszystkie zgłoszone zachorowania spełniały kryteria przyjęte dla przypadku potwierdzonego.

Według formularzy - wywiadów o chorobie zakaźnej nadesłanych przez Stacje Sanitarно - Epidemiologiczne z terenu całego kraju, w 2009 r. nie odnotowano zgonów, których wyjściową przyczyną były zakażenia pałeczkami *Campylobacter*. Potwierdzają to także dane z Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela I. Kampanylobakterioza w Polsce w latach 2008-2009. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 mieszkańców, liczba i odsetek hospitalizowanych wg. województw

Table I. Campylobacteriosis in Poland in years 2008-2009. Number of cases and incidence rate per 100 000 population by voivodeship

Województwo	2008 r.								2009 r.								
	Liczba zachorowań w kwartałach				ogółem zach.	zapad.	Hospitalizacja		Liczba zachorowań w kwartałach				ogółem zach.	zapad.	Hospitalizacja		
	I	II	III	IV			liczba	%	I	II	III	IV			liczba	%	
Dolnośląskie	3	2	-	-	5	0,17	5	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kujawsko-Pomorskie	-	-	-	1	1	0,05	1	100	-	1	-	1	2	0,10	2	100	
Lubelskie	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0,05	1	100	
Lubuskie	1	3	6	11	21	2,08	21	100	3	11	21	12	47	4,66	47	100	
Małopolskie	1	2	5	7	15	0,46	12	80	5	11	11	9	36	1,09	31	86,1	
Mazowieckie	-	2	7	1	10	0,19	5	50	4	2	6	5	17	0,33	8	47,1	
Pomorskie	-	1	3	-	4	0,18	3	75	1	-	-	1	2	0,09	1	50	
Śląskie	19	40	57	53	169	3,64	78	46,2	24	43	54	50	171	3,68	65	38	
Świętokrzyskie	1	2	-	-	3	0,24	3	100	-	-	-	-	-	-	-	-	
Warmińsko-mazurskie	-	6	5	8	19	1,33	4	21,1	3	4	18	14	39	2,73	9	23,1	
Wielkopolskie	1	1	12	9	23	0,68	21	91,3	11	8	13	13	45	1,32	45	100	
RAZEM	26	59	95	90	270	0,71	153	56,7	52	80	123	105	360	0,94	209	58,1	

Gatunek pałeczek *Campylobacter*, które wywołały zachorowanie określono u 283 chorych (około 78,6%). Zachorowanie 225 osób (około 62,5%) było wywołane przez *C. jejuni*, 47 (około 13%) przez *C.coli*. Ponadto stwierdzono zachorowania wywołane przez pałeczki *C. upsalensis* - 11 chorych (około 3%). Podobnie jak w roku 2008 wszystkie zachorowania, których czynnikiem etiologicznym były pałeczki *C. upsalensis*, wystąpiły w różnych miesiącach roku, jedynie w województwie wielkopolskim. W 77 przypadkach (około 21%) nie określono gatunku bakterii (tab. II).

Tabela II. Kampanylobakteriozy w Polsce w 2009 r. Gatunki pałeczek *Campylobacter* wyizolowanych od pacjentów wg. województw

Table II. Campylobacteriosis in Poland in 2009. The species of *Campylobacter* strains isolated from cases

Województwo	gatunek			
	C. jejuni	C. coli	C. upsalensis	nieokreślone
Kujawsko-Pomorskie	-	-	-	2
Lubelskie	-	-	-	1
Lubuskie	1	-	-	46
Małopolskie	27	9	-	-
Mazowieckie	16	1	-	-
Pomorskie	1	-	-	1
Śląskie	139	29	-	3
Warmińsko-mazurskie	15	2	-	22
Wielkopolskie	26	6	11	2
RAZEM	225	47	11	77

Większość zachorowań na kampanylobakteriozę wystąpiła u dzieci z grupy wieku od 0 do 4 lat (288 przypadków - 80%) oraz dzieci starszych i młodzieży

w grupie wieku 5-19 lat - 34 przypadki (około 9,4%). U osób w wieku 20-49 lat wystąpiły 24 zachorowania, natomiast u osób powyżej 50 r.ż. - 14 zachorowań (tab. III). W 2009 r. zachorowało 203 mężczyzn i 157 kobiet.

Tabela III. Kampanylobakterioza w Polsce w 2009 roku. Liczba przypadków zachorowań w podziale na wiek i gatunek pałeczek *Campylobacter*

Table III. Campylobacteriosis in Poland in 2009. Number of cases by age

Grupa wieku	liczba przypadków				ogółem
	C. jejuni	C. coli	C. upsalensis	nieokreślone	
0	60	17	6	24	107
1	71	10	3	22	106
2	24	8	-	7	39
3	13	1	-	2	16
4	11	4	1	4	20
0-4	179	40	10	59	288
05-09	10	3	1	6	20
10-19	11	-	-	3	14
20-49	17	1	-	6	24
50-59	5	2	-	3	10
>60	3	1	-	-	4

Dominującym objawem u osób chorych była biegunka, która wystąpiła u 341 osób (94,7%), w tym u 141 (około 41%) była z krwią lub ze śladami krwi. W przypadku zakażeń *C. jejuni* i *C.coli* występowała u prawie 96% zakażonych. U osób zakażonych *C. upsalensis* odsetek ten wyniósł 90%, przy czym w żadnym przypadku wypróżnienia nie były z krwią lub ze śladami krwi. Ponadto u ponad 58,6% osób wystąpiła gorączka.

Wymioty oraz bóle brzucha odnotowano odpowiednio u 85 i 103 osób (tab. IV).

Tabela IV. Kampylobakterioza w Polsce w 2009 roku. Najczęściej występujące objawy.

Table IV. Campylobacteriosis in Poland in 2009. Main symptoms.

objawy	gatunek				Razem
	<i>C. jejuni</i>	<i>C. coli</i>	<i>C. upsalensis</i>	nieokreślone	
biegunka (z krwią)	216 (94)	45 (24)	10 (0)	70 (23)	341 (141)
bóle brzucha	58	6	-	21	85
wymioty	59	10	7	27	103
gorączka	129	31	5	46	211
inne	48	5	3	24	80

W 2009 r., odnotowano 4 ogniska kampylobakteriozy w kraju, wszystkie w województwie śląskim. Trzy były wywołane gatunkiem *Campylobacter jejuni*, a jedno *Campylobacter coli*. Były to, tak jak w większości ognisk spowodowanych tym patogenem, małe ogniska rodzinne, w których chorowały po dwie osoby.

Otrzymano: 12.04.2011

Zakwalifikowano do druku: 14.04.2011

Adres do korespondencji:

Dr Małgorzata Sadkowska-Todys

Zakład Epidemiologii

Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego

- Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

e-mail: mtodys@pzh.gov.pl